

Hedmark Fylkesskogkontor

Årsmelding 1980

Fylkesskogrådets virksomhet.

Fylkesskogrådet har i 1980 hatt 12 møtedager og behandlet 174 saker som fordeler seg på følgende sakstyper:

Skoglov, lov om hogstmaskiner — 18, skogavgift — 40, rentemidler — 30, uttalelser vedr. konsesjon, jordlov, bygningslov m.m. 59, samt 27 administrative saker.

Fylkesskogrådet har befart veganlegg i Åsnes og Rendalen.

1980 markerer avslutningen av en nesten 50 årig periode med egne skoglovsorgan.

Fra 1981 vil fylkesskogrådets oppgaver bli ivaretatt av det nye fylkeslandbruksstyret.

Fylkesskogrådene i Hedmark har fattet mange viktige beslutninger og vært med på å prege utviklingen i skognæringen i fylket.

Rådet har bestått av dyktige og interesserte medlemmer som har vært til stor støtte for skogoppsynets arbeider.

Fylkesskogkontorets virksomhet

For Hedmark Fylkesskogkontor har 1980 vært et år med mange oppgaver og med store endringer i staben.

Fylkesskogmester Birger Strømsøe har etter 30 års tjeneste ved kontoret gått av med pensjon.

Strømsøe har nedlagt et stort og verdifullt arbeid til beste for skogbruket i Hedmark.

Hans kunnskaper, erfaring og ikke minst kollegiale egenskaper vil bli savnet.

Fylkesskogmester Hans Holmen sluttet også i 1980 ved oppnådd aldersgrense etter 10 års tjeneste ved kontoret. Holmens innsats for å fremme et godt skogsvegnett i fylket har båret frukter, og med sitt humør og friske synsmåter har han preget kontorets miljø i 70 åra.

Begge pensjonistene arbeidet for fullt til siste dag, og er så vanskelig å stoppe at de har fortsatt med nedtrapping på overtid.

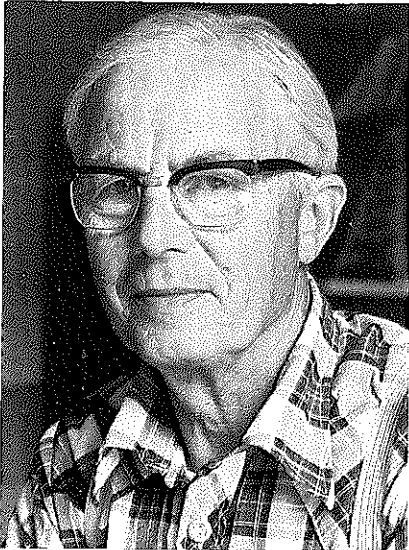
Bemanningsendringen har medført at fylkesskogmester Ingvald Pedersen har overtatt den tekniske avdeling med skogsveger som hovedfelt, mens Olav Kaveldiget er ansatt som fylkesskogmester med primærproduksjonen som doméne. Som ny i staben er tidligere herredsskogmester i Sør-Odal, Gunleik Kaafjeld, ansatt som fylkesskogmester med planlegging og økonomi som ansvarsfelt.

Han har dessuten arvet Pedersens tittel som billegeneral. På tampen av året ble Bjørn Veie ansatt i den ledige konsulentstilling etter Kaveldiget.

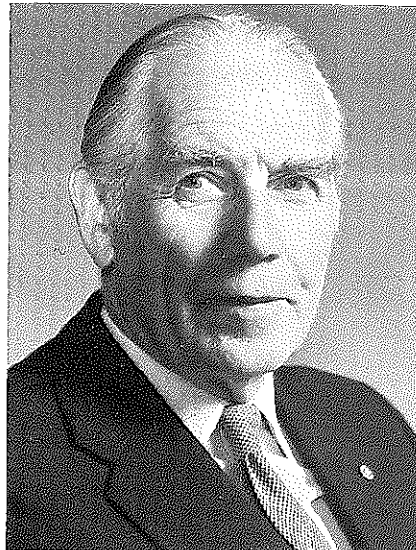

Beiteskader etter elg er stadig økende. Bilde fra Rokosjøtraktene i Løten.

(Foto: Johan Chr. Haugan).

Fylkesskogmester Birger Strømsøe fratrådte sin stilling 1. august etter mer enn 30 år i Hedmark-skogbrukets tjeneste.

Fylkesskogmester Hans Holmen fratrådte sin stilling 1. september etter oppnådd aldersgrense.

Kontoret har som tidligere tatt effektiv del i den rådgivning som er gitt av skogoppsynet, blant annet ved skogdager og «Aktivt Skogbruk» og skogkvelder.

Fylkesskogmester Nils Rotheim har deltatt i utvalg for å revidere regler om statstilskott til driftsplanlegging. Fylkesskogmester Pedersen har også i 1980 bistått Landbruksdepartementet med utredninger om insektaksjonen (Handeutvalget) i tillegg til at han har hatt ansvar for billeaksjonen i Hedmark. Han har dessuten vært medlem av fagstyret på Evenstad og Osen og forelest valgfag i skogbruk ved den videregående skole i Elverum.

Fylkesskogmester Kaveldiget har i 1980 vært medlem i Fagutvalget for skogplanteskolene, Skogbrukets filmutvalg og Skogbrukets informasjonsråd hvor han også er med i arbeidsutvalget.

Kaveldiget er for tiden formann i Skolenemnda for natur og miljø i Hedmark og har også hatt forelesninger i valgfag skogbruk ved Elverum videregående skole. Han har dessuten vært skogbrukets representant i Stormoprosjektet. Til slutt bør det også nevnes at han fortsatt er redaktør av Årsskrift for Nordiske skogplanteskoler.

Fylkesskogsjef Gram har vært medlem i Rådet for lokalforvaltning og rådgivning, i rådet for skogbruksforskning og i redaksjonsutvalget for sluttrapporter til NLVF.

Året har ellers vært preget av forberedelser til de endringer som skal skje fra 1981.

Fylkesskogsjefen, Rotheim og Kaafjeld har deltatt i dette arbeidet som medlemmer av arbeidsgrupper nedsatt av Landbruksdepartementet.

Kontorets personell har ellers deltatt i samlinger og kurs for å forberede nyordningene.

For kontorpersonalet har året vært ekstra krevende med endringer i bemanningen og alt det arbeide med nye stillinger, budsjett og regnskap som alt blir berørt av de forestående endringer.

Skogrådene i Hedmark

Ved utgangen av 1980 er en epoke i skogoppsynet slutt. Lov om skogvern av 2. februar 1932 fikk ved endringslov av 2. mai 1947 den bestemmelse at lovens oppsynsmyndighet i herredene skulle være herredenes skogråd. Dette besto av 3 skogkyndige, innenbygdsboende medlemmer. Formannen ble valgt av fylkesskogrådet, ett medlem av herredsstyret og ett av herredets skogeierorganisasjon. Funksjonstiden var 3 år.

Skogvernloven av 1932 ble senere erstattet med Lov om skogproduksjon og skogvern av 21. mai 1965. Skogrådet i kommunene skulle etter denne lov bestå av «4 medlemmer med varamenn, som alle skal være bosatt i kommunen.» Medlemmer med personlige varamenn ble valgt slik: Ett av fylkesskogrådet, ett av kommunestyre, ett av skogeierorganisasjon og ett av skogsarbeiderorganisasjon. Minst 2 stk. skulle være bosatt i kommunen. Funksjonstiden fulgte den kommunale valgperiode.

Skogbruksloven av 1965 ble fra 11/6-1976 endret til Lov om skogbruk og skogvern. Lovens formålsparagraf fikk en utvidet betydning. Fra samme dato skulle skogrådet bestå av 5 medlemmer med personlige varamenn. Medlemmene ble valgt av kommunestyret. Kravet til skogkyndighet falt bort. Skogeierorganisasjonene og skogsarbeiderorganisasjonene skulle hver foreslå 3 personer med varamenn. Funksjonstid slik som den kommunale.

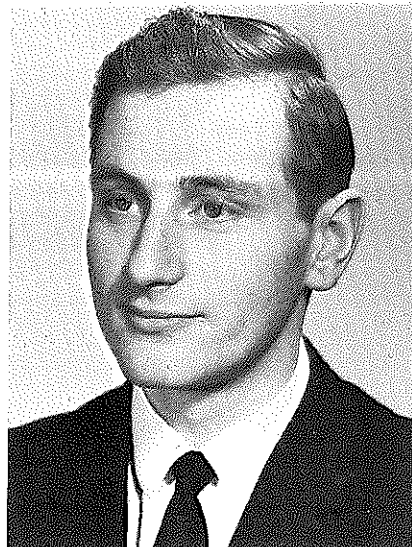
De siste valgte skogråd i Hedmark fikk bare virke i ett år — fra 1. jan. til 31. des. 1980. Fra jan. 1981 er som kjent jordstyre og skogråd slått sammen til et organ — den såkalte landbruksnemnd.

Ved gjennomgang av skogrådets årsmeldinger for 1980 viser det seg at det er avholdt i alt 113 møter og behandlet 857 saker. Mange av møtene har vært kombinert med befaringer. Det er behandlet 179 omdisponeringssaker og 94 fradelingssaker. Endel av disse sakene vedrører begge forhold. I tillegg til avgjørelser herredsskogmester har truffet, har skogrådene behandlet 198 skogavgiftsaker. Videre har skogrådene gitt uttalelser til konsesjon o. l. i 139 saker. Det er videre behandlet 6 klagesaker og 1 anmeldelse.

Det er registrert at skogrådene etter § 50 i skogbruksloven har gitt omdisponeringstillatelse for 6.492 daa. prod. skogsmark som fordeler seg på ca. 10,5 % høy, ca. 56 % middels og ca. 33,5 % lav bonitet, med ca. 10 % av H.kl. I, ca. 15 % av H.kl. II, ca. 9 % av H.kl. III, ca. 22 % av H.kl. IV og ca. 44 % av H.kl. V.

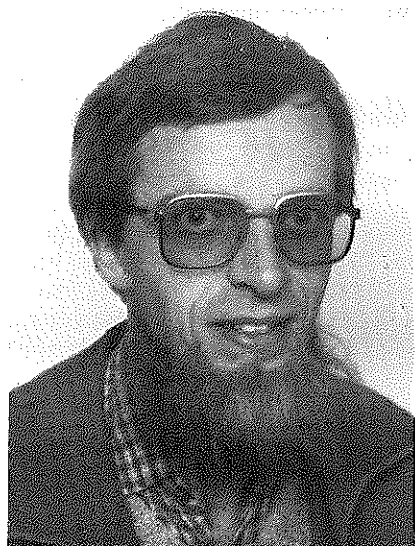
Herredsskogmester Bernt Marius Bergh har fratrådt sin stilling i Våler etter oppnådd aldersgrense.

Forstkandidat Thorbjørn Johannessen er fra 1/7-80 tilsatt som herredsskogmester i Våler.

Forstkandidat Arnfinn Nordhagen ble i desember 1980 tilsatt som herredsskogmester i Ringsaker. Han tiltrer våren 1981.

Forstkandidat Erik Holmen er fra 1/7-80 tilsatt som herredsskogmester i Løten og Vang.

Forstkandidat Johan Christian Haugan er fra 1/10 1980 tilsatt som herredsskogmester i Eidskog.

Av dette areal gjelder 4.725 daa omdisponering til oppdyrking, 1.195 daa areal til veger, kraftlinjer o. l. og 572 daa til utbygging, bolig og industriformål. Det er lite trolig at alle arealer som er gått ut av skogproduksjon er registrert.

Herredsskogmestrene i Hedmark

I 1980 har det skjedd følgende endringer innen herredsskogmesteretaten:

1. Herredsskogmester Bernt Marius Bergh, Våler sluttet etter oppnådd aldersgrense. Forstk. Thorbjørn Johannessen ble tilsatt i Våler fra 1. juli 1980. Han kom fra Østfold.
2. Herredsskogmester Knut Sandvold sluttet i sin stilling i Løten-Vang for å begynne som bestyrer i Nes almenning. Forstk. Erik Holmen ble tilsatt i Løten—Vang fra 1. juli 1980. Han kom fra Oppland.
3. Herredsskogmester Gunleik Kaafjeld i Sør-Odal ble fra 1. sept. 1980 ansatt som fylkesskogmester i Hedmark. Forstk. herredsskogmester Erik Løken i Eidskog har fra samme dato tiltrådt stillingen som herredsskogmester i Sør-Odal og sluttet i Eidskog.
4. Forstk. Johan Chr. Haugan, er fra 1. okt. 1980 tilsatt som herredsskogmester i Eidskog. Han var tidligere ansatt i Stange almenning.
5. Herredsskogmester Gunner Hansen sluttet i sin stilling i Ringsaker 31/12-80 for å overta tilsvarende stilling i Fron. Forstk. Arnfinn Nordhagen er tilsatt som herredsskogmester i Ringsaker og vil tiltre våren 1981.

Veiledning gitt av skogoppsynet

I samarbeid med skogeierforeningene, Hedmark Skogselskap og Nord-Østerdal skogforening, arrangerte skogoppsynet i 1980 i alt 26 skogdager med tilsammen ca. 1.200 deltakere.

Aktuelle tema var ungskogpleie/tynning, flisfyring, markberedning/planting, vegbygging/vegvedlikehold og biotopskjøtsel.

I kursserien «Aktivt Skogbruk» ble det arrangert i alt 57 kurs med 435 deltakere og emnene skogplanting, ungskogpleie, tynning, tømmerdrift med landbrukstraktor, hogstteknikk og stell og vedlikehold av motorsag ble behandlet.

Den gode kontakten med skoleverket har fortsatt, og våre funksjonærer har avholdt mange skogdager for skoleungdom. Disse kommer i tillegg til de som er nevnt foran.

I forbindelse med billeaksjonen har fylkesskogmester Pedersen arrangert en rekke informasjonsmøter rundt om i fylket.

Fylkesskogmester Kaveldiget har ledet et 3-dagers plantelederkurs, og dessuten holdt forelesninger ved Skogbrukets Kursinstitutt.

Fylkesskogkontoret sto som arrangør av kurs for tekniske fylkesskogmestere på landsbasis.

Kontoret har dessuten holdt en presseutferd med sprøyting som emne.

Avvirkning og aktivitet

Prisforhandlingene for driftsåret 1979/80 bød på visse problemer med bestemmelser om maksimalpriser og en vanskelig stilling for treforedlingsindustrien. Det ble fra departementets side fastsatt en økning av skurtømmerprisen på kr. 12,— pr. m³, og etter et meklingsforslag ble det økning for massevirke med kr. 10,— pr. m³ for prima ubarket granvirke med forholdsvis justering på de andre sortimenter.

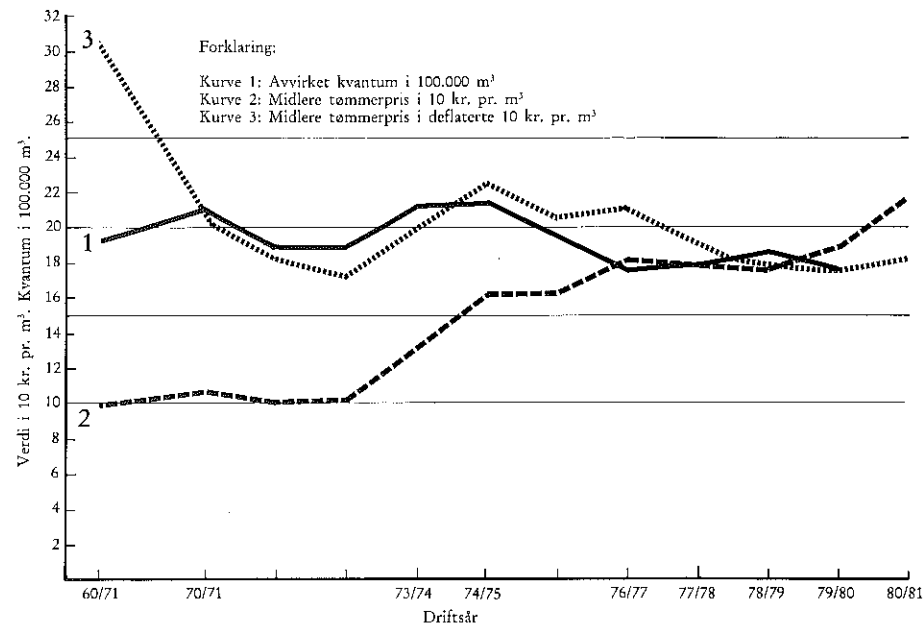
Ifølge innhentet statistikk ble avvirkningen driftsåret 1979/80 1,77 mill m³ til salg. Dette er en reduksjon fra foregående år på ca. 4,5 %. Førstehandsverdien gikk opp i ca. 354,5 mill. kroner — en økning på 2,5 %.

I en etterfølgende figur (fig nr. 3) er vist en grafisk fremstilling over avvirket kvantum i 100.000 m³ for 10 årsperioden 1970/71 til 1979/80. Ved å sammenligne denne kurve med kurve 2 og 3 ser en at det er god sammenheng mellom tømmerpris og avvirket salgskvantum. Tømmerpris pr. m³ er her regnet som en gjennomsnittspris med 60 % toppmålstømmer og 40 % massevirke.

Kurve 2 viser avtalt tømmerpris i 10 kr. pr. m³ det enkelte driftsår.

Kurve 3 viser tømmerprisen på samme måte, men med utgangspunkt i kroneverdien 1979 (konsumprisindeks 1979 = 100).

Til skogrådene i fylket ble det i 1980 fra tømmerkjøperne innbetalt ca. 29,5 mill. kroner i ordinær og ekstraordinær skogavgift. Det er det samme beløp som i 1979. I tillegg ble det gitt ca. 7,5 mill. kroner i statstilskudd til skogbruket, en økning på ca. 12 % fra foregående år.

Til godkjente investeringsformål ble tilbakebetalt ca. 37 mill. kroner og andre utbetalinger ca. 1 mill. kroner.

Beholdningen av innestående skogavgift i fylket økte med snau 78.000 kroner eller ca. 0,13 %.

Driftsplanlegging

I 1980 ble det utbetalt statsbidrag for et taksert areal på 451.720 dekar. Hertil kommer statsbidrag til et samvirkeprosjekt i Alvdal som omfatter ca. 30.000 dekar. Samlede kostnader for driftsplanarbeidet utgjør kr. 1.000.723,— og samlet statsbidrag kr. 321.942,—.

Det er kommet «Forskrifter til statstilskudd til skogregistrering og driftsplanlegging i skogbruket» i løpet av året. Forskriftene avløser de gamle regler fra 1972.

De nye forskrifter innebærer en tilpasning av kostnadsnivået i driftsplanleggingen til dagens nivå. Samtidig er det skjedd en ajourføring av regelverket på bakgrunn av den faglige utvikling innenfor fagområdet. Det er også angitt en klar målsetting med den offentlige støtte til driftsplanlegging:

«Tilskuddets hensikt er å fremme driftsplanlegging i skogbruket som et viktig virkemiddel for økt aktivitet. Da problemene synes å være størst blant de mindre eiendommene, må virkemidlene settes inn med størst tyngde blant denne kategori.

Tilskuddet skal også fremme et rasjonelt registreringsarbeid slik at de skogregistreringene som blir utført kan dekke flest mulige formål, f. eks. planlegging, utforming og gjennomføring av skogbruksutviklende tiltak. Datagrunnlaget bør være egnet til å kunne utnyttes av det offentlige med sikte på oversiktsoppgaver for større distrikter.»

I de årene som det er gitt statsbidrag til driftsplanlegging er det gjennomsnittlig taksert ca. 500.000 dekar skog pr. år i fylket. På bakgrunn av fylkets skogareal på vel 12 mill. da. gir dette et «omdrev» på over 20 år. Fordi en normal driftsplanperiode er 10 år, og fordi en betydelig del av de årlige takseringer gjelder revisjon av tidligere takster, bør *omfanget av driftsplanleggingen økes sterkt* dersom vi skal oppnå tilfredsstillende driftsplandekning innenfor rimelig tidsrom. Av hensyn til kostnadsutviklingen, fremføring av Økonomisk Kartverk og ajourføring av dette — og nye metoder for fremstilling av driftsplaner, bør det skje en *konsentrasjon av den årlige driftsplanlegging, geografisk*. En slik konsentrasjon vil innebære kostnadsreduksjon for de deltagende skogeiere, samtidig som anvendelsen av takstmaterialet kan utvides. Driftsplanleggingen har utviklet seg til å bli et teamwork.

Skogsveger

Tabellen side 39 viser omfanget av vegbyggingen i 1980. Sammenlignet med tidligere år var virksomheten noe mindre med bygging og ombygging av skogsbilveger. Sammenlignet med 1978 var virksomheten redusert til ca. 60 %. Hovedårsakene til nedgangen er mangel på entreprenørkapasitet og vanskelige byggeforhold på grunn av stor nedbør i sommerhalvåret.

Situasjonen er nå at et stort antall anlegg er forskjøvet i tid. Entreprenørkapasiteten har tatt seg noe opp, og med gode værforhold bør situasjonen kunne rette seg mye allerede neste sesong.

Kostnadene er fortsatt sterkt stigende slik det ble påvist i forrige årsmelding. I gjennomsnitt koster anleggene ca. kr. 72,—pr. m. eller ca. 14 % over fjoråret.

Planleggingskapasiteten ved fylkesskogkontoret dekker nå nær behovet når det gjelder skogsbilveger. I 1980 ble det stukket 152 km nye bilveger og 84 km traktorveger av fylkesskogkontorets vegplanleggere. I tillegg ble 187 km eldre veganlegg beskrevet for ombygging.

Fylkesskogkontoret makter ennå ikke å følge opp anleggene under byggeperioden slik det er ønskelig.

Med et anleggsvolum på nære 15 millioner kroner vil det bli nødvendig å legge vekt på dette arbeidet i årene framover.

Det arbeides stadig sterkere for en bedre organisering av vegvedlikeholdet. Foreløpig er arbeidet kommet lengst i Grue, hvor deler av bygda er delt inn i soner for samordning av vedlikeholdet.

Tilsvarende forberedelser er nå i gang i Kongsvinger og Odalsbygdene.

Drift i vanskelig terreng

I året som gikk ble det ikke registrert noen økende aktivitet i utdrift av tømmer fra driftsområder som faller inn under tilskottsordningen for drift i vanskelig terreng sammenlignet med 1979.

Ca. 22.590 m³ er registrert utdrevet mot 27.600 m³ i 1979. I kroner utgjorde tilskottet kr. 459.938,— mot kr. 585.710,— i 1979. Tilskottet fordeler seg med kr. 228.827,— i arealtilskott, og kr. 231.111,— i kubikkmetertilskott. Det kom inn i alt 43 søknader, bare en fikk avslag.

Det er utført en god del planleggingsvirksomhet fra fylkesskogkontorets side på dette felt, og vi tror at aktiviteten i det vanskelige terrenget vil øke noe etterhvert som de planlagte veganlegg blir realisert.

Fra 1. januar 1981 er tilskottsatsene forhøyet betydelig samtidig som tilskott kan utbetales i alle kommuner. Dette skulle en tro vil ha en positiv effekt på aktiviteten i det vanskelige terrenget i tiden fremover.

Skogens tilstand og skjøtsel

Andelen av gammel granskog, med de problemer dette fører med seg, er fortsatt høy i fylket. På grunn av insektangrep finnes det fortsatt for høy andel opprevne bestand. Med bedring i insektsituasjonen vil sannsynligvis også dette forhold raskt bedres.

Forholdet sluttavvirkning/tynning synes å ha for stor andel på sluttavvirkning.

Skogkultur og skogreising

Ved nyplanting ble det i 1980 satt ut 10,836 mill. planter på drøyt 53.000 dekar, hvorav ca. 2.000 dekar ble tilplantet i fjellbygder. I gjennomsnitt ble det satt ut 204 planter pr. dekar uansett drifts- og bonitetsforhold.

I tillegg til nyplantingen ble det satt ut 261.000 planter ved suppleringsplanting, slik at det samlet ble satt ut 11.097 mill. planter. Dette er en nedgang på drøyt 1,5 mill. planter fra foregående år som var et rekordår.

Det er en forskjell på ca. 1 mill. planter mellom skogkulturstatistikken og planteskolenes oppgave over leverte planter. Denne differansen er for stor, og skyldes manglende innrapportering av utførte plantearbeid.

Aktiviteten har derfor ikke sunket så mye fra 1979 som tallene tyder på. Årets plantesesong var begunstiget med gode klimatiske forhold. Forsommertørke opptrådte kun i beskjeden omfang, og plantesesongen på våren varte i enkelte distrikter hen i mot sommerferien.

Av det totale kvantum er ca. 75 % levert i vårsesongen, mens 25 % er levert i høstsesongen, mot forholdet 70/30 siste år.

Andelen av dekkrotplanter utgjorde snaut 75 % av leveransen. For furu og contortafuru er andelen dekkrotplanter oppe i hele 85 % av kvantumet.

Grana er klart det dominerende treslag og utgjør drøyt 70 % av leveransen, mens furu og contortafuru representerer henholdsvis 22,0 % og 6,0 % av kvantumet. Leveransen av contortafuru har steget med omlag 100.000 planter fra 1979.

I 1980 var gjennomsnittskostnaden pr. utsatt plante 1,16 kr. I dette tallet ligger det store variasjoner avhengig av avstand til bilveg, terrengbeskaffenhet, steinnhold i jorda, kvist og andre vanskeligheter på plantefeltene. I gjennomsnitt kostet ett dekar ferdig tilplantet skogmark 236 kr. Suppleringsplanting kostet 1,26 kr. pr. plante.

Av årets statistikk kan man lese at plantetallet stiger fra lav til høy bonitet, og av plantekostnadene pr. dekar synker fra små til store skogeiendommer. Dette siste forhold skyldes i stor grad redusert plantetall pr. da på store eiendommer.

I 1980 ble det utført markberedning på ca. 12.000 da hogstflate i Hedmark. Dette er en økning med omlag 50 % i forhold til de to siste årene.

Markberedningsarbeidene er utført av Trysilvassdragets Skogeierforening og Glommen Skogeierforening.

For å få utført arbeidene er det benyttet tre aggregater. To av disse har tatt opp flekker, det tredje har tatt opp striper. Arealfordelingen på disse to prinsipper er 9.400 dekar ved flekkopptaking og 2.600 dekar ved stripeoppbehandling. I tillegg til dette er ca. 200 da bearbeidet ved djuppløying.

Geografisk fordeler arealene seg med 940 da i Solør-Odal, 6.270 da i Sør- og Midt-Østerdal og 4.900 da i Trysil-Engerdal. I Nord-Østerdal og på Hedmarken er det ikke utført markberedning.

Selv om det er markberedt mer enn noe år tidligere, er det ønskelig at markberedningsarealene etter hvert kommer opp i minst 25.000 da i året. Hvor raskt man kan nå dette målet avhenger først og fremst av hvor mange markberedningsaggregater som kan settes inn i arbeidet.

Gjenvekstpleie

Siste år er det utført ungskogpleie på 37.500 dekar. Mens det er fjernet uønsket lauvskog på 11.500 dekar og utført ugraskontroll på ca. 1.750 dekar. Ved fjerning av lauvkratt og ugraskontroll er omlag 15 % av arealet behandlet med kjemikalier. Ungskogpleien har i gjennomsnitt kostet kr. 91,— pr. dekar. Fjerning av uønsket lauvkratt har kostet kr. 67,— mens kostnadene for ugraskontrollen er kr. 65,— pr. dekar. Det er små forskjeller i kostnaden for kjemisk eller mekanisk behandling.

Gjødsling av fastmark

Fastmarkgjødslingen tok seg noe opp i 1980 sammenlignet med året før, som var svært lavt. Det ble totalt gjødslet 13.800 dekar, med 640 tonn gjødsel. Skogan har vært det dominerende gjødselslag. Gjødslingen har i gjennomsnitt kostet kr. 73,— pr. dekar og de samlede gjødslingskostnader gikk opp i drøyt 1 mill. kroner.

Gjødsling av myr

Aktiviteten på denne sektoren er beklagelig lav, og siste år ble det kun gjødslet 584 dekar ved breigjødsling. Samlede gjødslingskostnader beløp seg til kr. 74.400,—. Dette tilsvarer kr. 127,— pr. dekar.

Etterarbeidene på grøftfeltet, herunder gjødsling, må gis en langt høyere prioritet.

Grøfting

For 1980 er nygrøftet areal nede i 3.118 dekar. Kostnadene ved dette arbeidet var kr. 464.500,— noe som tilsvarer kr. 149,— pr. dekar.

Det er utført grøfte- og bekkerens på 73 km grøft. Selv om dette er en liten oppgang fra forrige år, må dette arbeidet sammen med ungskogpleie og gjødsling på myr, gis en langt høyere prioritet dersom skogbruket skal ha noe igjen for den innsats som ble lagt ned på grøftesektoren på 1960-tallet.

Areal og kostnad fordelt på skogstørrelse.

Skogstørrelse da	Areal da	Kr./da	Pl/da
Under 250	1.692	270	225
250—1000	5.775	272	228
1000—5000	11.130	257	219
Over 5000	34.635	222	193
Sum	53.232	236	204

Skader på skog

I. Insektangrep.

Arbeidet med å begrense granbarkbillens skader i fylket fortsatte i 1980, og med omtrent tilsvarende opplegg som året før. Del I i aksjonen, felleaksjonen, ble søkt styrket gjennom bedre felleutstyr og noe endrede retningslinjer for oppsetting av fellene i skogen. Del II, «søk og plukk» — hogst og utdrift av skog angrepet på rot —, ble tillagt stor vekt.

Det samlede resultat av 1980-aksjonen mot granbarkbilen i Hedmark var oppmuntrende. Fra et angrepvolum på ca. 75.000 m³ i 1979 fikk man i år en nedgang til under det halve, nemlig ca. 30.000 m³. «Søk og plukk» omfattet i år et kvantum på vel halvparten av det samlede angrep (mot 2/3 i 1979). Gjenstående angrep, som utgjør trusselen for 1981, omfatter altså ca. 15.000 m³. Dette kvantum er noe ujevnt fordelt på kommunene. En rekke kommuner finner at aksjonen i 1980 har bragt insektproblemet ned på halvparten av fjorårets, i noen grad er fordelingen vesentlig mindre. Det er fortsatt de søndre deler av Hedmark som er mest utsatt for skader av granbarkbilen.

Det økonomiske omfang av insektaksjonen i 1980 viser en nedgang på omtrent 1 mill. kr. (gjelder det offentliges andel). Nedgangen har først og fremst sammenheng med nedgang i felleskostnader, man brukte jo de samme feller i år som ble kjøpt og betalt i fjor, og innkjøpt tilleggsmateriell hadde mindre økonomisk omfang. Likeledes hadde man en betydelig nedgang i fremdrevet kvantum skadd virke som var berettiget til driftstilskudd.

Erfaringene med det nye felleutstyret i 1980, som besto av: a. en ny felletype, 1980 mod., med grøvre rør og ny trakt og kurv. b. ny trakt og kurv for montering på 1979-fellens rør var blandede. Det viste seg dessverre at billene klarte å gnage seg ut av de nye kurver i en viss utstrekning. Hvor stor del av fangsten som unnslett på denne måte er vanskelig å fastslå. Det er laget aluminiumspose som innsatt i kurvene for neste sesong, så forhåpentlig vil man unngå dette problemet da. Ellers viser forsøk ved NISK at 1980-fellen fanget bedre enn 1979-fellen.

Utdrift av angrepet skog er en sikker måte å redusere antall barkbiller på. Man kunne ønsket en noe større aktivitet på denne sektor.

II. Andre skader

Hedmarksskogene fikk også sist vinter betydelige elgskader på skog i de typiske vinterbeiteområdene.

Det er spesielt i midtre og nordre del av fylket at skadene er av betydning, men også på arealer ellers i fylket med lite variert vegetasjon er skadene betydelige.

I noen områder har en tynnet furu vinterstid for å skape fórgrunnlag for elgen. Dette har vært et kjærkomment førtilskudd, men langt fra nok for å motvirke skadene.

Skadene på granforyngelsene har fortsatt, spesielt i Rendalen.

Skogbruksmyndighetene har gjentatte ganger overfor viltstellmyndighetene gjort det klart at vinterstammen av elg må reduseres.

I 1980 er det ikke registrert sopp- og smånagerskader av noe omfang, ei heller klimaskader.

Samarbeid Skogbruk — Viltstell — Naturvern

Ved flere skogdager har problemstilling skogbruk/viltstell blitt tatt opp som tema — spesielt biotopskjøtsel. Viltkonsulenten for Øst-Norge har innledet over emnet. Fylkesskogmester Strømsøe har holdt foredrag om viltvennlig kjøtsel av kraftledningsgatene under et symposium arrangert av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk og NVE på Leangkollen.

Under en presseutferd arrangert av Miljøverndepartementet, holdt fylkesskogmester Birger Strømsøe og viltkonsulent Arne Gabrielsen innlegg om elgbestanden og elgskader på skog i Hedmark.

Ved Hedmark fylkesskogråds møte i Rendalen 25. og 26. august ble elgskader befatet og diskutert. Med på befaringen var representanter fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Landbruksdepartementet, viltkonsulenten for Øst-Norge, viltneimnda for skogrådet i Rendalen samt de berørte grunneiere.

Det er engasjert oppsynsmann for Rønnåmyra, og naturvernkonsulenten har i løpet av året lagt fram forslag til verneplan for våtmarksområder i fylket. Arbeidet med å lage en flerbruksplan for Furuberget ved Hamar er i gang.

Skogoppsynet på studietur til Finland

I tiden 5.—11. september var hele skogoppsynet på studietur til Finland. Turen gikk i traktene fra Helsingfors mot Åbo. Det faglige program startet med en orientering om skjøtselen av Helsingfors bys skoger.

Skogbruket rundt Finlands hovedstad drives i hovedsak med tanke på å skape et godt bomiljø og gode rekreasjonsområder for byens befolkning, men det tas også ut betydelige kubikkmasser ved forsiktige inngrep.

Fornyelse og skjøtsel av skog ble gitt bred plass i programmet, bl. a. gjennom orientering av Centralskognemnden Skogskultur, besøk hos og demonstrasjon av firmaet Työväline OY som produserer TTS-markberedningsaggregater, og orientering om og demonstrasjon av skogsforbättringsvirksomheten i Finland.

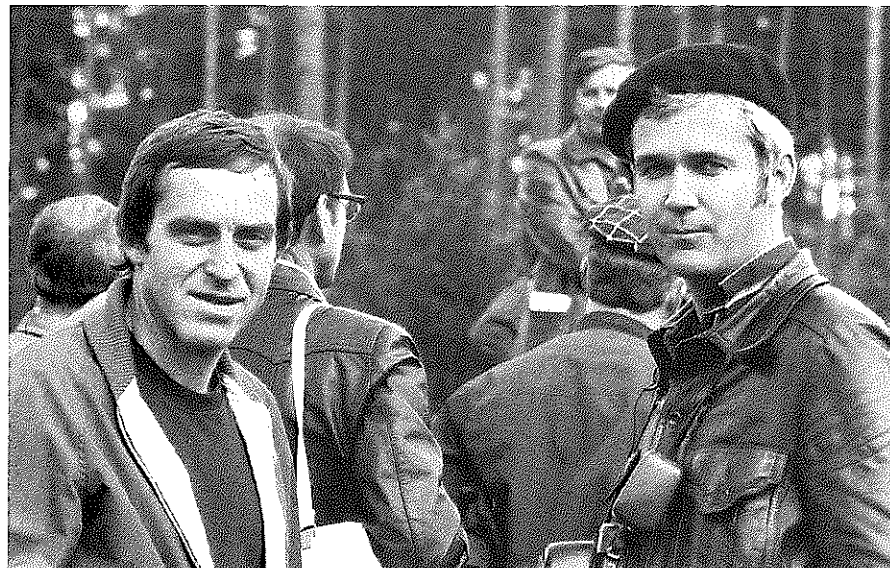
Det kom tydelig fram under alle punkter at det finske skogbruk legger stor vekt på og mye arbeid i å skape en god og vekstkraftig framtidsskog.

Virksomheten i privatskogbruket og besøk hos en kombinert jord-og skogbruker inngikk også i programmet, samt en orientering om skogbruksutdanningen i Finland.

Etter besøket sitter en igjen med inntrykk av at finsk skogbruk drives intensivt, og at skogbruket har en langt mer sentral plass i landets næringsliv enn hos oss.

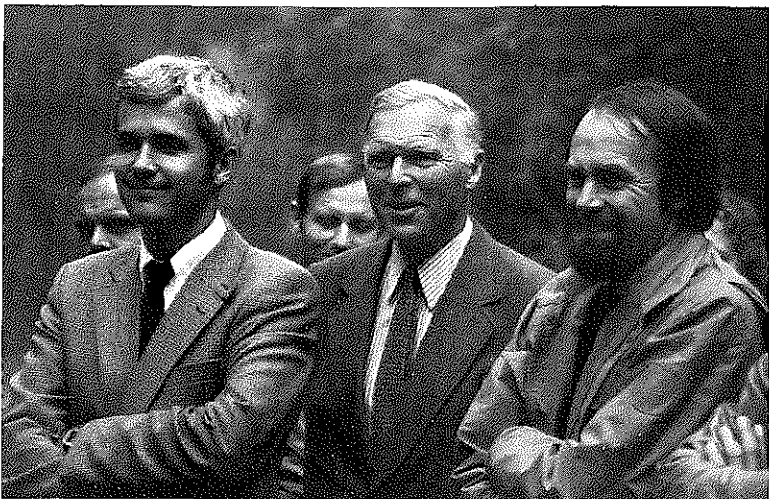
Under turen ble det også tid til noen få turistmessige innslag, bl. a. besøk på skistadion i Lathi.

Etter endt reise var dommen entydig: Interessant, lærerikt og vellykket.

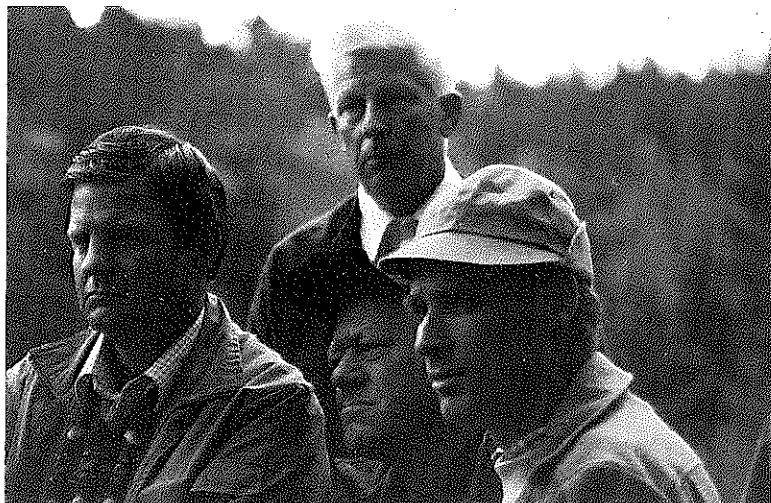

Sentrale personer i opplegg/gjennomføring av utferden. Jan Heino (t. h.) og Olav Kaveldiget (t.v.)

Tre fornøyde tilhørere. Fra venstre Jan Heino, Bernt M. Bergh, Arnulf Galaaen. Bakerst skimtes Anders Follstad, Torbjørn Johannessen og Kari Riise.

De faglige spørsmål var mange og interessante. Her lytter Erik Løken, Kjell Østmoe, Vidar Svarliaunet og Thorer Ruud.

Harald Svevad har funnet noe å glede seg over.

Statskonsulent Ole Jerven studerer tilveksten på stammeskive av furu fra avgrøftet myr.

Sight-seeing til Lathi og skistadion.

Grøftestatistikk 1980.

Kommune	Nygrøfting 1979									Grøfterensk		
	Tørrlagt areal — da					Grøftetype			Kostnad kr.	Statsbidrag kr.	Rensk m	Kostnad m
	Gr. 1	Gr. 2	Gr. 3	Gr. 4	Sum	Kanaler m	Vanlige m	Halvdype m				
02 Kongsvinger	5	18	—	—	23	170	916	—	4729	1419	6140	15935
12 Ringsaker	180	79	164	—	423	250	15339	—	53989	2295	6012	14321
14 Vang	258	—	—	—	258	—	8595	—	52420	—	—	940
15 Løten	132	—	39	—	171	—	7834	—	49255	—	900	1086
17 Stange	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2650	18013
18 Nord-Odal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	216
19 Sør-Odal	7	40	28	—	75	—	1980	—	9925	180	2525	5762
20 Eidskog	21	8	6	—	35	—	1820	—	8336	2852	7195	31682
23 Grue	29	41	12	—	92	200	2700	—	16265	5016	7578	17927
25 Åsnes	139	50	—	—	189	—	5574	—	24949	5759	3152	7130
26 Våler	25	100	276	—	401	1400	17735	—	55065	14501	250	520
27 Elverum	145	117	28	3	293	—	10238	—	46464	12396	7190	20038
28 Trysil	763	48	39	—	850	—	24990	314	113360	2427	17577	48997
29 Åmot	120	—	—	—	120	—	1200	—	3800	1140	6804	18876
30 Stor-Elvdal	50	35	—	—	85	—	2023	—	7092	—	3640	13001
32 Rendalen	25	—	—	—	25	—	1450	—	7040	2112	300	1004
34 Engerdal	15	—	—	—	15	—	—	751	3520	1760	1000	2700
36 Tolga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37 Tynset	—	31	—	—	31	—	1584	—	5544	3603	—	—
38 Alvdal	17	—	15	—	32	—	790	—	2820	1410	—	—
39 Follidal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41 Os	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	1941	567	607	3	3118	2020	104768	1065	464573	56870	73013	218148

Kommune	Nyplanting 1980							Suppleringsplanting	
	Antall planter i 1000 stk.	Areal da	Kostnad i 1000 kr.	Statsbidrag i 1000 kr.	Kroner pr. plante	Planter pr. da.	Kr. pr. da.	Antall planter i 1000 stk.	Kostnad i 1000 kr.
02 Kongsvinger	1.026	4.917	1.216	188	1,19	209	247	12	13
12 Ringsaker	771	3.573	1.014	196	1,31	216	284	31	43
14 Vang	137	669	192	32	1,40	205	287	14	22
15 Løten	375	2.169	450	23	1,20	173	207	5	7
17 Stange	628	2.742	817	84	1,30	229	298	17	27
18 Nord-Odal	388	1.825	466	57	1,20	213	255	1	1
19 Sør-Odal	453	2.018	539	96	1,19	224	267	2	2
20 Eidskog	762	3.648	946	101	1,24	209	259	52	66
23 Grue	739	3.258	817	117	1,11	227	251	—	—
25 Åsnes	925	4.039	991	185	1,07	229	245	5	6
26 Våler	747	3.901	799	114	1,07	191	205	14	14
27 Elverum	770	3.511	901	196	1,17	219	257	18	24
28 Trysil	1.302	7.611	1.339	143	1,03	171	176	29	35
29 Åmot	478	2.462	565	136	1,18	194	230	13	16
30 Stor-Elvdal	499	2.735	573	63	1,15	183	209	2	2
32 Randalen	422	2.143	495	52	1,17	197	231	10	13
34 Engerdal	140	747	144	72	1,03	187	193	14	15
36 Tolga	22	105	23	15	1,07	210	223	1	1
37 Tynset	196	886	211	137	1,08	221	238	20	21
38 Alvdal	38	186	43	21	1,12	204	228	—	—
39 Follidal	1	3	1	1	1,06	190	201	—	—
41 Os	18	84	20	13	1,06	221	234	1	1
Sum	10.836	53.232	12.559	2.042	1,16	204	236	261	329
Fordeling på eierkategorier:									
Privatskog m/ bidrag	5.272	24.262	6.219	1.919	1,18	217	256	127	159
Privatskog u/ bidrag	2.894	14.988	3.211	—	1,11	193	214	45	53
Kommuneskog m/ bidrag	120	533	121	53	1,01	225	227	21	23
Kommuneskog u/ bidrag	763	3.960	832	—	1,09	193	210	30	39
Statsskog m/ bidrag	95	526	101	50	1,06	181	191	10	11
Statsskog u/ bidrag	614	3.386	697	—	1,14	181	206	—	—
O.F.skoger m/ bidrag	56	265	64	19	1,15	211	243	—	—
O.F.skog u/ bidrag	108	532	121	—	1,12	203	227	—	—
Bygdealm. m/ bidrag	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bygdealm. u/ bidrag	915	4.780	1.194	—	1,30	191	250	28	44

Kommune	Flaterydding		Markberedning		Ugrask Kontroll			Fjerning av lauvkrott			Ungskogpleie	
	Areal i da.	Kostnad i 1000 kr.	Areal i da.	Kostnad i 1000 kr.	Areal i da.		Kostnad i 1000 kr.	Areal i da.		Kostnad i 1000 kr.	Areal i da.	Kostnad i 1000 kr.
					Mekanisk	Kjemisk		Mekanisk	Kjemisk			
02 Kongsvinger	3.021	94	1	1	100	—	8	1.650	25	166	2861	239
12 Ringsaker	1.946	73	—	—	1202	43	74	628	1283	140	3.429	228
14 Vang	298	7	—	—	67	65	10	45	—	4	455	47
15 Løten	1.463	32	—	—	15	36	4	35	67	9	420	49
17 Stange	2.493	60	—	—	96	8	10	168	38	34	3.615	533
18 Nord-Odal	285	4	—	—	—	—	—	—	5	1	213	31
19 Sør-Odal	1.888	66	—	—	15	—	2	1.196	—	138	3.717	374
20 Eidskog	1.526	34	—	—	—	—	—	—	—	—	5.900	667
23 Grue	1.721	47	306	14	—	—	—	3735	31	125	1.099	114
25 Åsnes	3.328	112	876	40	5	—	1	30	100	7	5.104	352
26 Våler	2.147	38	967	37	50	—	2	120	—	15	1.597	122
27 Elverum	2.184	73	480	23	40	—	2	682	165	50	2.695	221
28 Trysil	5.824	141	4.644	170	—	—	—	65	—	1	1.454	121
29 Åmot	1.966	50	267	11	—	—	—	—	—	—	483	27
30 Stor-Elvdal	3.052	79	1201	50	4	—	1	207	—	8	1.647	124
32 Rendalen	1.326	37	1319	67	12	—	1	377	43	35	1.166	109
34 Engerdal	3.736	96	433	16	—	—	—	198	—	10	536	23
36 Tolga	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	145	11
37 Tynset	748	26	—	—	4	—	—	653	—	32	175	11
38 Alvdal	113	6	—	—	—	—	—	—	—	—	53	3
39 Follidal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	14
41 Os	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	39.075	1.076	10.494	429	1.610	152	115	9.789	1.757	775	37.461	3.422
Fordeling på eierkategorier:												
Privatskog m/ bidrag	12.469	432	3.873	188	1.530	152	103	3.786	1.584	404	13.044	960
Privatskog u/ bidrag	11.556	287	2.894	106	—	—	—	1.110	173	134	12.200	1.142
Kom.skog m/ bidrag	333	9	185	7	—	—	—	248	—	16	184	14
Kom.skog u/ bidrag	3.677	76	1.132	43	12	—	1	8	—	1	4.126	446
Statsskog m/ bidrag	3.601	93	230	8	—	—	—	—	—	—	536	22
Statsskog u/ bidrag	1.547	27	2.180	76	—	—	—	4.180	—	191	527	61
O.F.-skoger m/ bidrag	287	3	—	—	14	—	4	457	—	29	52	2
O.F.-skoger u/ bidrag	788	26	—	—	44	—	7	—	—	—	175	19
Bygdealm. m/ bidrag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bygdealm. u/ bidrag	4.817	125	—	—	10	—	1	—	—	—	6.617	755

Skogsveger med- og uten statsbidrag bygget i 1980

Kommune	Skogsbilveger nyanlegg/ombygging - Vegklasse 0—III								Traktorveger + Vinterbilveger vegkl. V vegkl. IV			Utbetalte statsbidrag i 1980 kr.
	Antall anlegg	Planert m.	Gruset m.	Kostnad kr.	Antall anlegg	Ombygg. m.	Kostnad kr.	Kostnad nyanlegg + ombygging	Antall anlegg	Nyanlegg m	Kostnad kr.	
02 Kongsvinger	8	7.060	2.785	312.191	5	126800	383.022	659.213	8	13.736	183.202	258.600
12 Ringsaker	—	6.200	4.500	169.867	—	—	—	169.867	19	8.380	95.801	26.800
14 Vang	1	1.630	—	90.399	—	—	—	90.399	—	—	—	27.000
15 Løten	1	1.000	1.000	70.000	—	—	—	70.000	—	—	—	—
17 Stange	3	2.457	2.457	168.910	—	—	—	168.910	9	6.170	37.239	8.260
18 Nord-Odal	1	250	3.550	155.148	3	7.890	138.432	293.580	15	12.215	173.801	113.100
19 Sør-Odal	9	8.144	2.285	699.780	2	4.470	198.375	898.155	5	4.128	68.263	318.000
20 Eidskog	7	7.370	6.010	840.343	1	1.200	90.725	931.068	3	3.950	58.198	266.200
23 Grue	7	9.800	4.800	503.917	6	—	162.127	666.044	33	32.175	294.767	358.080
25 Åsnes	8	6.970	10.659	619.982	3	6.580	177.353	797.335	11	3.980	60.442	320.000
26 Våler	7	6.050	3.300	234.512	1	5.580	84.332	318.844	7	8.840	137.120	172.400
27 Elverum	12	9.385	13.921	698.926	1	—	15.612	714.538	14	8.930	200.490	333.300
28 Trysil	15	17.280	17.170	1.191.798	7	40.615	991.483	2.183.281	13	7.385	177.967	1.023.100
29 Åmot	9	12.000	11.913	549.778	4	7.630	213.752	763.530	3	1.750	20.991	245.400
30 Stor-Elvdal	6	7.740	14.125	589.864	7	15.200	334.524	924.388	3	7.455	121.588	341.800
32 Rendalen	7	3.630	900	636.998	1	5.500	105.000	741.998	26	28.525	369.601	432.300
34 Engerdal	3	6.650	1.835	624.552	—	—	—	624.552	21	22.870	276.173	217.060
36 Tolga	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4.200	36.969	22.000
37 Tynset	1	4.500	—	107.547	—	—	—	107.547	3	1.475	22.240	81.000
38 Alvdal	4	6.400	3.200	475.946	—	—	—	475.946	8	5.790	32.815	159.600
39 Follidal	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1.550	13.264	5.400
41 Os	1	462	—	20.448	—	—	—	20.448	—	—	—	12.400
Private/komm/alm	110	124.978	104.410	8.760.906	42	107.345	2.894.737	11.655.643	205	183.504	2.380.931	4.741.800
Bygdealmenninger	7	5.157	3.457	276.410	—	—	—	276.410	11	5.995	49.048	43.000
Statsskoger	6	14.300	14.300	547.147	2	5.900	104.218	651.365	5	13.600	129.233	—
Privat- og kommuneskoger	103	119.821	100.953	8.484.496	42	107.345	2.894.737	11.379.233	194	177.509	2.331.883	4.698.800
04 Hedmark Fylke	116	139.278	118.710	9.308.053	44	113.245	2.998.955	12.307.008	210	197.104	2.310.164	4.741.800

Avvirkning av bar- og lautretømmer
 i Hedmark fylke 1979/80

Skogavgiften i Hedmark fylke 1980

Kommune	Alle skoger		Privat- og kom.skoger		Privat- og kommuneskoger							
	Tømmer m ³	Brutto verdi kr.	Tømmer m ³	Brutto verdi kr.	Innstående skogavgift 1/1 1980 kr.	Innbetalt på skogavgifts- konto i kalenderåret kr.	Tilbakebetalt skogavgift m. v. i kalenderåret til:					Innstående skogavgift pr. 31/12-80 kr.
							Skogkultur og grøfting kr.	Skogsveger kr.	Andre formål kr.	Fritt merverdiavgift kr.	Andre utbetalinger kr.	
02 Kongsvinger	173.254	36.620.610	156.851	33.354.342	6.143.678	3.809.820	1.302.283	971.480	1.015.959	245.034	87.746	6.330.996
12 Ringsaker	130.969	25.965.449	84.757	16.587.353	4.414.999	1.885.112	811.702	182.645	617.517	143.864	28.862	4.515.521
14 Vang	20.002	3.840.719	11.298	2.247.547	777.897	294.807	153.518	27.000	71.025	31.753	—	789.408
15 Løten	45.002	9.777.190	17.570	3.645.847	579.591	410.606	195.259	50.338	88.297	34.454	8.825	613.024
17 Stange	101.041	21.497.563	34.925	6.963.033	2.009.964	825.481	391.125	124.468	153.919	80.196	—	2.085.737
18 Nord-Odal	66.137	12.925.922	65.504	12.800.502	2.525.868	1.545.810	492.124	689.600	355.833	68.598	26.262	2.439.261
19 Sør-Odal	91.014	17.325.434	90.235	17.169.949	3.086.328	2.267.709	556.936	807.647	671.645	122.004	1.381	3.194.424
20 Eidskog	117.818	23.598.370	115.266	23.104.275	4.362.683	2.801.197	1.365.403	673.478	637.273	137.064	—	4.350.662
23 Grue	139.994	27.800.991	129.715	25.762.056	3.423.568	3.029.528	858.903	817.571	554.618	137.803	27.370	4.056.831
25 Åsnes	160.270	33.119.122	158.823	32.807.784	5.099.623	3.868.938	1.417.070	916.002	843.434	328.766	123.823	5.339.466
26 Våler	74.592	14.982.377	71.804	14.426.070	2.385.437	1.742.948	981.760	389.591	359.868	71.302	91.562	2.234.302
27 Elverum	145.640	29.223.202	139.442	27.957.575	5.810.895	3.691.862	1.204.937	1.161.848	746.665	267.548	396.210	5.725.519
28 Trysil	171.194	33.269.529	133.281	26.492.208	5.511.830	4.142.099	1.304.790	2.701.313	383.921	544.233	30.456	4.689.216
29 Åmot	104.728	20.910.862	97.935	19.563.008	4.533.128	2.338.476	570.352	597.442	761.316	149.691	550	4.792.253
30 Stor-Elvdal	80.905	15.819.441	72.824	14.221.637	2.138.062	2.104.909	770.284	971.612	478.592	70.524	2.496	1.949.463
32 Rendalen	70.934	13.622.545	62.775	12.110.151	1.738.439	1.759.222	456.867	1.105.669	217.007	86.597	—	1.631.521
34 Engerdal	41.635	7.159.030	7.654	1.354.371	484.600	482.885	76.232	288.762	3.539	25.276	172.231	401.445
36 Tolga	4.016	827.513	4.016	827.513	333.431	143.885	31.188	39.709	72.366	—	—	334.053
37 Tynset	14.291	2.730.604	13.596	2.589.565	1.577.318	487.697	190.802	128.839	100.996	28.476	322	1.615.580
38 Alvdal	11.720	2.271.497	11.312	2.203.665	764.153	360.094	36.074	225.221	127.875	20.603	672	713.802
39 Follidal	3.143	572.375	3.143	572.375	318.704	94.231	285	54.780	53.394	8.215	—	296.261
41 Os	2.180	391.902	1.470	272.362	130.101	39.413	20.285	—	19.804	—	—	129.425
04 Hedmark	1.770.479	354.252.247	1.484.196	297.033.188	58.150.297	38.126.699	13.188.179	12.925.015	8.334.863	2.602.001	998.768	58.228.170

Fordeling på eierkategorier:

Privat- og komm.skoger ...	1.484.196 m ³
Statsskoger	143.273 m ³
Bygdealmenninger	143.010 m ³
Sum i alt	1.770.479 m ³

+) Avvirkning til husbehov og salg av ved er ikke medtatt her.